

Icoana ortodoxă, loc de întâlnire cu sfinții în rugăciune: Patriarhul Daniel la Conferința Națională de pictură bisericească

„Icoana ortodoxă nu este o simplă podoabă așezată în biserică pentru a fi admirată din punct de vedere estetic, ci un loc de întâlnire cu sfinții în rugăciune, în comuniunea Bisericii”, a spus Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, în deschiderea Conferinței Naționale Unitate dogmatică și specific național în pictura bisericească, care a început joi la București.

„Icoana este vedere profetică, pregustare liturgică a Împărăției cerurilor, prezentă anticipat în Cerul pământesc, care este Biserica, fiind menită să ne înalțe pe noi duhovnicește la ceruri.”

Text integral:

Conferința Națională Unitate dogmatică și specific național în pictura bisericească, ediția a XII-a

Ne întrunim astăzi în Aula Magna Teoctist Patriarhul a Palatului Patriarhiei, pentru lucrările celei de-a XII-a ediții a Conferinței Naționale Unitate dogmatică și specific național în pictura bisericească, organizată de Patriarhia Română, prin intermediul Comisiei de Pictură Bisericească.

Alături de invitații oficiali și de specialiștii ce vor prezenta comunicări în cadrul Conferinței, evenimentul reunește istorici de artă, preoți, teologi, reprezentanți ai centrelor eparhiale din țară, profesori, studenți din cadrul facultăților ori liceelor de profil, specialiștii ce au conferențiat în cadrul precedentei ediții, ale căror lucrări sunt prezente în volumul ce va fi lansat în cadrul Conferinței, precum și numeroase persoane interesate de pictura și de arhitectura eclezială ori de patrimoniul național bisericesc.

Prezenta Conferință, ce poartă titlul Erminia artei bisericești, între teologie și expresie vizuală, se înscrie, prin tematica abordată, pe linia demersurilor întreprinse în edițiile precedente (2021-2024), de elaborare a Îndrumătorului iconografic pentru pictorii bisericești și pentru slujitorii sfintelor altare.

Totodată evenimentul își propune să ofere un cadru prielnic dialogului între membrii breslei pictorilor bisericești, cercetători, profesori, reprezentanți ai instituțiilor de profil, alături de cei ai administrației bisericești centrale și eparhiale, având drept rezultat implicarea lor activă în promovarea și îmbogățirea patrimoniului național bisericesc.

În acest an, declarat de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române drept Anul omagial al Centenarului Patriarhiei Române și Anul comemorativ al duhovnicilor și mărturisitorilor ortodocși români din secolul al XX-lea, nu suntem chemați la o simplă celebrare a trecutului, ci se cuvine să omagiem cu recunoștință memoria tuturor acelor care s-au ostenit pentru recunoașterea oficială a Autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române, acum 140 de ani (25 aprilie 1885) și pentru proclamarea rangului ei de Patriarhie de către Sfântul Sinod acum 100 de ani (4 februarie 1925).

Totodată canonizarea unor mărturisitori și mari duhovnici ortodocși români din secolul al XX-lea, după consultările Patriarhiei cu Sinoadele mitropolitane, canonizare aprobată prin hotărârea nr. 78/2021 a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, constituie mărturia vieții și lucrării bisericești din ultimul veac, pe pământ românesc.

Patriarhia Română a fost, de-a lungul celor 100 de ani de existență, nu doar o instituție administrativă, ci și o făclie nestinsă a credinței și a unității naționale,

spirituale și culturale, iar duhovnicii și mărturisitorii ortodocși români din timpul regimului comunist au fost adevărați apărători ai credinței ortodoxe în fața încercărilor și prigoanelor.

Canonizarea lor constituie un act de recunoaștere a sfințirii vieții și a jertfei lor, care transcende orice context politic, subliniind faptul că adevărata mărturisire creștină nu susține ideologii lumești trecătoare, ci valorile eterne ale credinței și iubirii de Dumnezeu.

Acești sfinți mărturisitori sunt icoane vii ale Bisericii noastre, care ne învață că iubirea jertfelnică pentru Hristos este cea mai înaltă chemare a fiecărui creștin. În ei, cei „zugrăviți după asemănarea dumnezeiască de către harul dumnezeiesc, adăugându-se lumina dragostei, chipul este ridicat cu totul la frumusețea asemănării”[1].

Icoana pictată ne dezvăluie starea de har în care se află sfinții, pătași slavei Sfintei Treimi, slavă descoperită Sfinților Apostoli pe Muntele Tabor de către Domnul Iisus Hristos în momentul Schimbării Sale la Față (cf. Matei 17, 2; Marcu 9, 3; Luca 9, 29).

Icoana ortodoxă nu este o simplă podoabă așezată în biserică pentru a fi admirată din punct de vedere estetic, ci un loc de întâlnire cu sfinții în rugăciune, în comuniunea Bisericii. Icoana este vedere profetică, pregustare liturgică a Împărăției cerurilor, prezentă anticipat în „Cerul pământesc” care este Biserica[2], fiind menită să ne înalțe pe noi duhovnicește la ceruri.

Icoana este Liturghie în forme și culori. „Caracterul ei liturgic nu se datorează faptului că slujește drept cadru și adaos la Liturghie, ci totalei lor corespondențe. Taina săvârșită și taina descrisă sunt una și aceeași, atât lăuntric în înțelesul lor, cât și exterior, în simbolismul care exprimă acest înțeles”[3].

Deschidem astăzi a XII-a ediție a Conferinței Naționale Unitate dogmatică și specific național în pictura bisericească, desfășurată pe parcursul zilelor de 13 și 14 noiembrie 2025, ce cuprinde, pe lângă sesiunea de deschidere, trei secțiuni de comunicări științifice: 1) Teologia și erminia artei sacre; 2) Structurile și tehnica artei sacre și 3) Istoria artei sacre: tradiția și valorificarea ei.

Atât prin conținutul lor, cât și prin discuțiile generate în cadrul secțiunii din care fac parte, comunicările științifice de anul acesta, urmărind în general conturarea unor modele practice, aplicabile în situații concrete, sunt menite să se constituie în capitole ce vor fi incluse în viitorul Îndrumătorul iconografic elaborat sub coordonarea Comisiei de Pictură Bisericească.

În încheierea sesiunii inaugurale va avea loc lansarea volumului Programele iconografice, spațiul liturgic și metodele de restaurare: abordări actuale, volum ce reunește lucrările științifice susținute în cadrul ediției precedente a Conferinței, publicat de Editura Basilica a Patriarhiei Române.

Acest moment va fi urmat de premiera documentarului intitulat Spațiul împlinirii. Iconografia Catedralei Naționale, realizat de Trinitas TV, cu ocazia Anului Centenar al Patriarhiei Române și a sfințirii picturii Catedralei de la finele lunii octombrie a anului curent.

Filmul prezintă laboriosul demers de realizare a picturii în mozaic din naosul și altarul Catedralei Naționale, punând în lumină, prin interviuri, observație directă și filmări de proces, munca și tehnica echipei de mozaicari care, prin măiestria lor călăuzită de lucrarea harului, au întipărit în materie „frumusețile cerești”.

Lucrarea surprinsă pe peliculă va fi prezentată și prin intermediul expoziției iconografice Mozaicul Catedralei Naționale – moștenirea spirituală și artistică a ortodoxiei românești. Sinteză și reafirmare, găzduită în cadrul evenimentului.

Felicităm pe organizatori și binecuvântăm pe toți participanții, nădăjduind că și această ediție a Conferinței Naționale Unitate dogmatică și specific național în pictura bisericească va reprezenta un puternic stimulent al misiunii Bisericii Ortodoxe Române în ceea ce privește dezvoltarea și punerea în valoare a prețiosului său patrimoniu eclezial – tezaur sacru moștenit de la înaintași, care trebuie conservat, îmbogățit și transmis cu talent și efort, cu multă responsabilitate și cu bucuria realizării comuniunii între generații.

† DANIEL

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Note

[1] Sfântul Diadoh al Foticeei, Cuvânt ascetic în 100 de capete, trad. rom., introd. și note de Pr. D. Stăniloae, în: Filocalia, vol. II, ed. a II-a, Ed. Harisma, București, 1992, p. 439.

[2] Sfântul Gherman, arhiepiscopul Constantinopolului, „Relatare și viziune mistică despre biserică și Liturghie”, în: Diac. Ioan I. Ică jr., De la Dionisie Areopagitul la Simeon al Tesalonicului-integrala comentariilor liturgice bizantine. Studii și texte, Ed. Deisis, Sibiu, 2011, p. 257.

[3] Leonid Uspensky, Vladimir Lossky, Călăuziri în lumea icoanei, trad. din lb.

engleză de Anca Popescu, Ed. Sophia, București, 2003, p. 42.

Foto credit: Basilica.ro / Mircea Florescu

basilica.ro